

Joan Vidal Perelló

**Pregó
de
Setmana
Santa**

Felanitx, 1975

Pregó de Setmana Santa
de Felanitx

Patrocinat per la
"Caja de Ahorros y
Monte de Piedad de las Baleares"

en

Joan Vidal Perelló

pronuncià aquest Pregó

en el Convent

de Sant Agustí

el divendres de Passió.

Felanitx, 21 de Març de 1975.

a la Compañia de Penitents
del Convent de Sant Agustí,
d'un administrador de la
seva tasca.

Joan Vidal

Reverends Senyors
Excellentíssim Senyor
Penitents
Felanitxers

Quan la Confraria de Penitents del Convent de Sant Agustí, per boca de Mossèn Joan Sunyer, em demanà que fes la crida de Setmana Santa, vaig quedar una mica confús. D'una part, perquè mai no he sentit un pregó de Setmana Santa, i, d'una altra, perquè parlar a un públic com el de Felanitx, que jo sé molt preparat, a qui ja conec com a audiència i amb moltes persones que, culturalment, són personalitats, implica un certa dosi de risc. Si vaig acceptar va esser perquè Felanitx és una paraula que no em deixa indiferent i perquè encara no he après de dir que no a un amic.

He dit abans que Felanitx no m'era indiferent. I ho he dit perquè Felanitx va esser el poble que em va acollir quan era nin, durant els cinc anys que mon pare va estar morint-se;

podria dir-vos que Felanitx em va veure i em va ajudar a créixer;

podria parlar-vos dels amics gairebé mai no vists i sempre recordats: dels Borràs, Mascaró, Bauçà, Antich, Heredia; dels Oliver, Barceló, Alçamora; de l'amic Jaume Sunyer, mort amb no prou temps de tornar home...

Podríem fer memòria tots junts de tantes coses que ens són comunes i que caldria tal volta fixar per a sempre.

Però no ho faré: no ho faré perquè em semblaria un acte de afalagament i d'adulació envers vosaltres, un acte d'apellació als instints més o menys purs de l'enyorança, la malenconia i el record; i no sembla que estiguem per aquelles festes de refinament estètic, viscudes a l'horabaixa de l'adolescència.

Però no ho faré, per damunt tot, perquè tampoc no fa falta. Vos ho record amb uns bellíssims versos de Wordsworth:

«Baldament aquella llum, una volta tan brillant,
hagi quedat per sempre fora de la nostra vista;
encara que res no pot fer reviure l'esplendor de
l'herba,
la glòria de la flor, no estigueu trists; ans bé
cercau
força en allò que queda endarrera: perquè
la bellesa sempre retorna dins el record» (1).

(1) Vet aquí el text original:

«What though the radiance which was once so bright
by now for ever taken from my sight,
though nothing can bring back the hour
Of splendor in the grass, of glory in the flower...
we will grieve not, rather find strength in what remains behind;
in the primal sympathy which having been must ever be».

No. Jo pens que la crida de la Setmana Santa ha d'esser una altra cosa. Mirau. Jo no estic en condicions de fer hermenèutica de textos sagrats. Això és feina d'altres. Jo crec, en canvi, que la meua presència aquí se justifica des del punt de vista d'una reflexió cristiana feta tots plegats.

Encara que no massa «ritualista», intent esser un cristià seriós, que considera que la interpretació de l'Evangeli no té res a veure amb una interpretació teatral i que proclam la meua admiració per un cristianisme a la mena i manera de Peguy: pel laic independent, crític, responsable, i que no creu de cap manera que el matrimoni sia per la classe de tropa, entre altres raons molt importants, perquè no crec que el Crist se formàs «in mente» una estructuració de la seva Església de tipus castrense.

Dic això perquè una de les conviccions més fortament arrelades dins mí, des de fa molt d'anys, és la profunda traició, la greu defraudació que el Crist ha sofert en el seu missatge. És, potser, el cas més llampant de prostitució de les paraules, de degradació del sentit de les paraules. Si em permeteu que faci una valoració moral, gosaria dir que la depauperació dels continguts intelctuals i ètics de l'Evangeli és una injustícia històrica només comparable a la Passió i mort de Jesucrist. La coneguda imatge literària «Crist de bell nou crucificat» puja al meu cervell com una fletxa.

Certament, —i això ho pot confirmar qualsevol persona entesa en història— l'efecte del temps damunt els fets revolucionaris és despullar-los de sentit renovador.

Això passa, ha passat i passarà sempre: és l'etern retorn a l'equilibri de la història, que té necessitat d'uns mecanismes correctius d'excessos i de cara a recuperar la posició original. Però això ocorre per simples raons d'inèrcia social. El que sí és mal de comprendre és que l'Evangeli —que ha tingut en l'Església servidors intel·lectuals de primer orde i a caramull— hagi hagut de sofrir el mateix moviment pendular de flux i reflux, de plenamar i de baixamar, dins la consideració col·lectiva del seu misatge.

La distorsió essencial dels continguts de la Bona Nova consisteix en què aquesta suposa una voluntat d'alliberació de l'home: «la veritat vos farà lliures», es tracta de fer l'home lliure i responsable; mentre que l'obsessió per l'ortodòxia és un símptoma de por, d'inseguretats, de desconfiança en la promesa del Crist que assegurarà que la seva Església duraria per a sempre. La fòbia a tots els intents de renovació, la obstinació a fixar les fronteres de lo recte que, com una malaltia epilèptica, ha assolat l'Església en períodes cíclics, una volta i una altra, encapçalen el llibre dels fets de l'Església i té com a punt de partida els orígens hel·lènics del pensament ateu, i el conseqüent rebuig de la tesi hebraica d'un Déu creador del món i distint del món.

Aquesta psicosis de temor sembla avui una mica incomprendible. I certament per una raó molt simple: tant el teisme com l'ateisme són irracionals, i no hi ha lògica suficientment poderosa per convèncer a qui no creu en Déu de l'existència de Déu, ni hi ha lògica per convèncer a qui creu en Déu de la seva inexistència. Per molt que això sembli una paradoxa, tant creure com no creure

constitueixen un acte de fe.

L'immobilisme intel·lectual sol acusar una falta de pensament propi, una actitud de defensa i de aïllament en front del món i un notable complex d'inferioritat. A les èpoques en què l'alegria i la imaginació han estat més atacades, l'Església s'ha tancat dins el «bunker» dels juridicisms: es pot parlar d'un imperialisme jurídic, de l'afany per convertir l'esperit evangèlic en llei.

Quines conseqüències ha dut aquesta actitud?

En primer lloc, ha produït un tipus de cristià que podríem anomenar supercatòlic, que tal volta sense adonar-se'n té una concepció de la vida i del món literalment calvinista, protestant, que creu en la radical maldat de l'home, que la gent només pot anar capdreta a força de garrot i que és més important l'orde que la justícia; com si hi pogués haver orde sense justícia, com si la justícia no fos la correntia interna de l'orde dins una societat.

En segon lloc, sempre que a l'Església han predominat les forces obscures, les persones obscures, la por al pensament i a la fantasia, l'orgull de l'ortodòxia amb una paraula, l'Església s'ha allunyat de la seva vocació original, perquè, per dir-ho amb paraules d'un cristià d'avui, s'ha constituït a sí mateixa en un absolut. Però, sobretot, ha adulterat el llenguatge evangèlic, l'ha desprestigiada i ha fet que moltes persones s'en fessin enfora per pures raons de principi, d'honestetat i de fidelitat a la pròpia consciència. Les tràgiques paraules dels darrers Papes referides a la fuga de l'Església del món obrer, són el millor exemple de tot això que he dit.

I en tercer lloc —i això ja afecta als qui nos consideram dins l'Església— s'ha produït un fenomen una mica històric, com a conseqüència de les darreres espolsades d'aquests anys. Especialment a Espanya, s'ha alçat una espècie de batibull que posa els pels de punta. Una persona m'ho descrivia molt gràficament, dient que mentre uns anematitzen el món modern perquè han perdut la recepta per a salvaguardar la seva seguretat personal i el confort de la seva consciència (quan avui en dia esser cristià és un risc i una aventura que s'accepta o es rebutja, perquè no hi ha camins fets i qui diu el contrari s'enganya)... d'altres van corrent darrera aquest món com els teòlegs dels monarques barrocs per a no perdre el tren de la història, per estar als altibaixos de la moda, per garantir la eficàcia i el prestigi personal. Ben entès que aquí no s'apunta a ningú, es tracta d'un fet del que tots som causa i efecte, factors i víctimes.

Senyores, senyors

Vos parla un que considera una necessitat urgent recercar el sentit original de la passió i mort del Crist que, com la resta de la Bona Nova, no es redueix a un conjunt d'històries més o menys moralitzants, ni tampoc a una sèrie de principis ideològics estructurats per via d'inducció. No. La passió, mort i resurrecció del Crist atrapa la categoria íntima del Misteri, en el sentit metafísic de la paraula, perquè el seu contingut conceptual no està a l'abast de la raó. És per això que la autenticitat cristiana suposa una encarnació, una adhesió in'electual i sentimental al Misteri.

Vos parla un que considera que, si un dels postulats

elementals del cristià és la fe en la resurrecció del Crist —baldament aquest punt es dissimuli tot el possible avui, perquè el vell racionalisme torna a fer estralls i a molts els fa vergonya haver de creure-ho—... resulta difícil comprendre aquesta curolla de molts de cristians que s'autodenominen d'esquerra per enganxar-se al tren de les evolucions del pensament marxista, per arribar a un acord, no solament de tàctica conjuntural, sinó fins i tot ideològic; quan el diàleg entre cristians i marxistes és impossible, perquè sempre discorr a diferents nivells, perquè els mots de la discussió tenen un significat plural per una banda i l'altra i, per damunt tot perquè el marxisme, en una curiosa actitud d'estruç, es desinteressa olímpicament d'un dels problemes més importants de tota la metafísica: la mort dels homes.

Vos parla un que tampoc no acaba d'entendre l'actitud de molts de cristians que, capficats dins el rebombori existencialista, arrosseguen una vida endormiscada, desproveïda de compromís. Com ha d'estranyar que, en els rars moments en que desperten, experimentin l'impressió de que tot es absurd? No s'han preocupat mai de donar un sentit a la seva vida, i voldrien trobar-n'hi un que l'hi fos propi, independent d'un acte de voluntat personal.

Vos parla un

— convençut que no cal amagar la veritat, ni tan sols disfressar-la;

— conscient de la necessitat d'un altre Salvador Espriu que ens salvi els mots i ens retorni el nom de cada cosa;

—partidari de que es digui ben clar que l'anagrama, el símbol del cristianisme continua essent la creu, de dir ben clar que la fe es una vivència moltes vegades dolorosa, punyent com la punta d'un ganivet, tant a nivell personal, caminant arran de les nits obscures de l'ànima, com a nivell comunitari, mantenint el «tipo» enmig de certs ambients socials on la fe s'identifica amb la carença del sentit del ridícul. Per això el cristià autèntic serà sempre un solitari, un home condemnat a la solitud, estrany i forà per uns i altres, per blancs i negres, per dretes i esquerres, una mica estranger per tot arreu.

Senyores, senyors, vos parla un que creu que, avui en dia, es necessita una certa dosi de coratge per passar per la vida sense fer comèdia.

Ara bé, és possible esser cristià amb un mínim de coherència mental, tenint els ulls oberts i la boca tancada? Jo crec que no. Per això,

no puc menys de denunciar el materialisme dels diners, aquesta psicosi d'acaparament que sofreixen tants i tants de mallorquins que, en paraules del poeta de Santanyí, «estan avergonyits d'esser pobres.»

Perquè s'ha de denunciar públicament l'atropell de l'home per els homes, l'atropell de la dignitat dels homes, que ha arribat a extrems demencials fins i tot als anys setanta. El poema de Jonàs Negalha, poeta subterrani portuguès, m'allibera de posar més exemples. (1)

Perquè s'ha de denunciar públicament la fam que passa, com una riuada, per els cinc continents del món;

ja que les col·lectes periòdiques, malgrat l'efecte analgèsic que tenen per la consciència, no poden resoldre un problema que pertany a les grans potències, i no als homes i les dones que van a peu pel carrer i miren, embadalits, els anuncis de la televisió.

Perquè s'han de denunciar públicament, una i altra volta, fins que el crit arribi a qui hagi d'arribar, les guerres provocades per interessos econòmics i estratègics i que, de fet, se presenten hipòcritament com a guerres necessàries per la defensa dels principis democràtics, de la llibertat i dels drets fonamentals de la persona. Aquesta manipulació de consciències duta a terme per les fonts d'informació internacional, té un nom: terrorisme intel·lectual, el pitjor de tots els terrorismes.

S'ha de denunciar així mateix la destrucció de la unitat sicofísica de les persones per mitjà de l'erotisme, que sembla un negoci com cap altre, proposant una vida encapçalada per l'hedonisme, deslligant el sexe de l'amor i moblant amb sensacions, cada volta més sofisticades, el buit de l'existència personal. Perquè amb

(1) Vet ací el text original:

«Soldados	Niguem	no solo
jogam	distingue	a cabeça
futebol	na bola	de um negro
com a bola	ensopada	que rola
perduda	na areia	sangrando
que pula	empastada	no chao
sangrando	na erva	de Angola».
no chao	que gira	
de Angola.		

l'excusa de descarregar les tensions neuròtiques de l'home, s'ha passat a l'altre extrem de fer desaparèixer la consciència de pecat. I, com una conseqüència indefugible, s'ha ressentit l'equilibri i la estabilitat civils.

Senyores, senyors, no vull que vegeu en les meves paraules el més petit indicatiu de catastrofisme, que és una varietat del sadisme davant els fets amenaçadors. El catastrofisme és el contrari de l'esperança. Certament, les paraules de Mauriac quan diu que «baldament alguns individus s'hagin santificat, la història ha romàs criminal», són molt fortes, encara que es tracti d'una idea una mica francesa. Però el Crist ha mort també perquè tots poguem realitzar-nos. I aquesta realització no és altra cosa que la voluntat d'aprofitar totes les possibilitats d'alliberació que hi ha dins cada un de nosaltres. La decepció, la por als esdeveniments, els rictus d'amargura són un luxe que no es pot permetre cap cristià. El pecat de desesperança seria creure que el Crist ha mort en va, i estic en condicions d'assegurar que això, que probablement és una heretgia, és també una idea il·lògica. Perquè la gran revolució dels homes que les paraules del Crist varen desfermar, té com a clam central una radical afirmació de la vida i una garantia que la mort, el mal i els desastres no són les darreres realitats humanes.

Si m'ho permeteu, vull recordar-vos que les promeses de vida es compliran a la consumació dels temps.

Publicacions de la Confraria de Sant Agustí

- Bernat Vidal i Tomàs*, Pregó de Setmana Santa, 1958. (Esgotat).
- Josep M.ª Llompart de la Penya*, Pregó de Setmana Santa, 1959 (Esgotat).
- Jaume Oliver Oliver*, Pregó de Setmana Santa, 1960 (Esgotat).
- Guillem Colom i Ferrà*, Pregó de Setmana Santa, 1961 (Esgotat).
- Pere Xamena Fiol*, Pregó de Setmana Santa, 1962 (Esgotat).
- Miquel Pons i Bonet*, Pregó de Setmana Santa, 1963 (Esgotat).
- Germà Coll y Mesquida*, Pregó de Setmana Santa, 1964.
- Jaume Vidal Alcover*, Pregó de Setmana Santa, 1965.
- Miquel Bota. Totxo*, Pregó de Setmana Santa 1966 (Esgotat).
- Bartomeu Bennàsser Cifre*, Pregó de Setmana Santa, 1967.
- Josep Melià Pericàs*, Pregó de Setmana Santa 1968 (Esgotat).
- Antoni Oliver Monserrat*, Pregó de Setmana Santa, 1969.
- Robert Pring-Mill*, Pregó de Setmana Santa, 1970.
- Bru Morey Fiol*, Pregó de Setmana Santa, 1971 (Esgotat).
- Pere Estelrich Juan*, Pregó de Setmana Santa, 1972 (Esgotat).
- Gabriel Janer Manila*, Pregó de Setmana Santa, 1973 (Esgotat).
- Bartomeu Bennàsser Vicens*, Pregó de Setmana Santa, 1974 (Esgotat).

